

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ' Λυκείου

Τίτλος:

«Παραδείγματα: Συμμόρφωση ή αντίσταση;»

Συγγραφή: ΓΕΩΡΓΙΑ (ΓΙΟΥΛΗ) ΑΛΕΞΙΟΥ

Εφαρμογή: ΓΕΩΡΓΙΑ (ΓΙΟΥΛΗ) ΑΛΕΞΙΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παραδεγμένα: Συμμόρφωση ή αντίσταση;

Εφαρμογή σεναρίου

Γεωργία (Γιούλη) Αλεξίου

Δημιουργία σεναρίου

Γεωργία (Γιούλη) Αλεξίου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

1ο ΓΕΛ Συκεών Θεσσαλονίκης

Χρονολογία

Από 12-03-2013 έως 3 -04 -2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δοκίμιο, Πρώτα - πρώτα η Ποίηση , σελ. 152 -155

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

9 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: η αίθουσα διδασκαλίας του τμήματος (εξοπλισμένη με Η/Υ και βιντεοπροβολέα) και το εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: wiki τάξης

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προαπαιτείται από τον διδάσκοντα η όλη προεργασία που αφορά τη λειτουργία ενός περιβάλλοντος Wiki.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Γεωργία (Γιούλη) Αλεξίου, Παραδεγμένα: Συμμόρφωση ή αντίσταση; Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με το σενάριο, με αφορμή τις σκέψεις που καταθέτει ο Ο. Ελύτης στο απόσπασμα από τα ανοιχτά χαρτιά που ανθολογείται στο διδακτικό εγχειρίδιο, οι μαθητές επιχειρούν να προσεγγίσουν ένα θέμα με τελείως ελεύθερο τρόπο σε μια απόπειρα «Δημιουργικής Γραφής», προσέγγιση που αργότερα θα αναρτήσουν στον «τοίχο της σιωπής» στο wiki της τάξης. Κατόπιν τίθεται και συζητείται το ερώτημα κατά πόσον είναι ελεύθεροι οι μαθητές να εκφραστούν στο σχολείο, μέσα από το γλωσσικό μάθημα (άσκηση του σχολικού βιβλίου σελ. 155). Γενικεύοντας, ακολουθεί συζήτηση σχετικά με τα «παραδεγμένα» της σχολικής και της εξωσχολικής ζωής που περιορίζουν την ελευθερία (άσκηση του σχολικού βιβλίου σελ. 155) και η τάξη κατονομάζει ορισμένα από αυτά.

Το επόμενο δίωρο οι μαθητές σε ομάδες ασχολούνται με τη μελέτη κειμένων που αναφέρονται σε «παραδεγμένα» της σχολικής και εξωσχολικής ζωής και παράγουν λόγο (σύντομη ομιλία – παράγραφο – PowerPoint), προκειμένου να παρουσιάσουν τη δουλειά τους και τη στάση που υιοθετούν απέναντι σε ένα από τα «παραδεγμένα» που επέλεξαν. Ανακοινώνονται οι εργασίες των ομάδων στην ολομέλεια και συζητούνται για να ακολουθήσει, εφόσον επιθυμεί ο διδάσκων, παραγωγή λόγου (άρθρο) με θέμα σχετικό με την τάση των νέων να αμφισβητούν τα «παραδεγμένα» αλλά και το περιεχόμενο και τις προϋποθέσεις αυτής της αμφισβήτησης.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το σενάριο, οι μαθητές εργάζονται και ατομικά (απόπειρα Δημιουργικής Γραφής κατά το πρώτο δίωρο –συγγραφή άρθρου κατά το τρίτο δίωρο) αλλά και, κυρίως, σε ομάδες. Συνεργάζονται και συζητούν προκειμένου να αποδομήσουν, να ασκήσουν κριτική, να αμφισβητήσουν ή να επικροτήσουν απόψεις που διατυπώνονται στα κείμενα που μελετούν. Στόχος η ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι σε όλα αυτά που προβάλλονται ως κατεστημένο, στη σχολική και στην εξωσχολική ζωή. Συνεργάζονται επίσης (αφού επιλέξουν ένα από τα «παραδεγμένα», είτε της σχολικής είτε της εξωσχολικής ζωής), για να διαμορφώσουν τις δικές τους θέσεις, να τις διατυπώσουν και να τις παρουσιάσουν. Ο διδάσκων αφήνει τους μαθητές να εκφραστούν ελεύθερα, να αυτενεργήσουν και να συνεργαστούν. Είναι όμως πάντα έτοιμος να δώσει διευκρινίσεις, να φροντίσει να δείξει διεξόδους σε κάποια συζήτηση που τελματώνει ή να κατευνάσει τα πνεύματα σε μια πιο έντονη, πιθανώς, συζήτηση.

Αναφορικά με τη διδακτική της γλώσσας, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με ποικίλα κείμενα, προκειμένου να αναζητήσουν την απάντηση στο ερώτημα που

τίθεται από το φύλλο εργασίας. Στη συνέχεια ασκούνται στην παραγωγή ποικίλων ειδών κειμένων (σύντομη ομιλία, παράγραφος, PowerPoint, άρθρο).

Αντλούνται στοιχεία από τους πολυγραμματισμούς, εφόσον οι μαθητές κάνουν χρήση Επεξεργαστή Κειμένου, εξοικειώνονται και εργάζονται σε περιβάλλοντα όπως το PowerPoint για την παρουσίαση των απόψεών τους, το padlet για την κοινοποίηση των σκέψεών τους και εργάζονται σε περιβάλλον Wiki. Έτσι ο Η/Υ χρησιμοποιείται ως μέσο διδασκαλίας των γλωσσών (α΄ κύκλος), εφόσον στόχος είναι οι μαθητές να εντοπίσουν θέσεις μελετώντας και αποδομώντας ποικίλα κείμενα.

Παράλληλα, όμως, επιχειρείται συνειδητά να εξοικειωθούν οι μαθητές με ιδιαιτερότητες της γραφής σε ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως η συμπαραγωγή κειμένων (β΄ κύκλος), εφόσον το σχολείο επιβάλλεται να τους προετοιμάσει και να τους καταστήσει ικανούς να αντιμετωπίσουν τα νέα δεδομένα που φέρει η χρήση του υπολογιστή σε εργασιακό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό κλπ. επίπεδο. Με αυτό το σκεπτικό το σενάριο αυτό φιλοδοξεί, παροτρύνοντας τους μαθητές να εργάζονται και να αξιοποιούν στην καθημερινή τους προσπάθεια τον επεξεργαστή κειμένου, το PowerPoint, περιβάλλοντα όπως το [padlet](#), το περιβάλλον του Wiki και τις δυνατότητές του, να τους δώσει την ώθηση να κρίνουν τα παραπάνω περιβάλλοντα ως νέα κειμενικά είδη σε συσχέτιση με τις σύγχρονες κοινωνικοπολιτισμικές παραμέτρους (αυτές της δημοσιοποίησης των πάντων, των σκέψεων, των πνευματικών πονημάτων κτλ.) αγγίζοντας τον γ΄ κύκλο.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Σύμφωνα με το σενάριο, στόχος είναι η ανάπτυξη προβληματισμού στους μαθητές όσον αφορά το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η αμφισβήτηση των «παραδεγμένων» στη διαμόρφωση αξιών και στάσεων των νέων απέναντι σε συνήθειες και θεσμούς.

Αναμένεται οι μαθητές:

- να προβληματιστούν σχετικά με τον τρόπο που η κοινωνία και οι εξουσίες επιβάλλουν συνήθειες, στάσεις και συμπεριφορές·
- να ασκήσουν κριτική στην κοινωνία, στο σχολείο αλλά και στους ίδιους τους εαυτούς τους σχετικά με τις στάσεις τους απέναντι στα «παραδεγμένα»·
- να ενστερνιστούν, όσο είναι δυνατόν, οι ίδιοι το «μικρόβιο» της αμφισβήτησης υιοθετώντας συμπεριφορές που συντελούν στην εξέλιξη και την πρόοδο.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Σύμφωνα με το σενάριο, επιδιώκεται η άσκηση των μαθητών στην παραγωγή διάφορων τύπων κειμένων πολυτροπικών ή μη. Αναλυτικότερα, στόχος είναι:

- να κατακτήσουν και να ασκηθούν οι μαθητές στη συγγραφή άρθρου και ομιλίας·
- να κατανοήσουν οι μαθητές τον ρόλο των λεξικογραμματικών επιλογών στη διαμόρφωση της διαφοράς που έχουν οι σημειώσεις που κρατάμε γραπτώς, προκειμένου να μας χρησιμεύσουν στο να συνθέσουμε προτάσεις στον προφορικό λόγο (παρουσίαση εργασιών)·
- να κατανοήσουν οι μαθητές τον ρόλο των λεξικογραμματικών επιλογών στη διαμόρφωση της διαφοράς που έχει η ομιλία από το PowerPoint που συνοδεύει την παρουσίασή της.

Γραμματισμοί

Σύμφωνα με το σενάριο, οι μαθητές εξοικειώνονται με την παραγωγή διαφόρων τύπων κειμένου σε προφορικό, γραπτό (ομιλία) αλλά και σε πολυτροπικό κείμενο (PowerPoint). Επίσης τους δίνεται η ευκαιρία να δοκιμάσουν να δημιουργήσουν ελεύθερα ένα μικρό κείμενο, χωρίς περιορισμούς στο ύφος, το λεξιλόγιο, τη δομή κτλ., στο πλαίσιο άσκησης Δημιουργικής Γραφής.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώκεται να ασκηθούν οι μαθητές:

- στην παρουσίαση και κοινοποίηση των απόψεών τους με την αξιοποίηση των νέων μέσων πρακτικής γραμματισμού, ειδικότερα περιβαλλόντων όπως Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου, το PowerPoint και το padlet για την κοινοποίηση των σκέψεών τους. Εξοικειώνονται με την παραγωγή ηλεκτρονικού κειμένου αφαιρετικού και πολυτροπικού.
- στη συνεργατική παραγωγή λόγου εκμεταλλευόμενοι τις δυνατότητες του Επεξεργαστή Κειμένου και τη διευκόλυνση που παρέχει η ρευστότητα του ηλεκτρονικού κειμένου.
- στην κατανόηση και παραγωγή πολυτροπικών κειμένων. Ειδικότερα, ασκούνται στον λειτουργικό συνδυασμό εικόνας και γραπτού κειμένου (πολυτροπικός γραμματισμός).

Κριτικός γραμματισμός

Υπάρχουν στοιχεία κριτικού γραμματισμού, καθώς επιχειρείται οι μαθητές να αξιολογήσουν θέσεις, απόψεις και επιχειρήματα τα οποία θα αντλήσουν από κείμενα, να ασκήσουν κριτική σε αυτές και στη συνέχεια να λάβουν και οι ίδιοι θέση. Με τον τρόπο αυτό μαθαίνουν να τηρούν κριτική στάση ως αναγνώστες των ποικίλων κειμένων με τα οποία καθημερινά έρχονται σε επαφή.

Διδακτικές πρακτικές

Σύμφωνα με το σενάριο:

1. Άσκηση δημιουργικής γραφής: Οι μαθητές αυθόρμητα με βάση μια λέξη που δίνεται παράγουν μικρά κείμενα ελεύθερα, χωρίς περιορισμούς στο ύφος, το λεξιλόγιο ή το κειμενικό είδος, επηρεασμένοι ίσως από τη φράση του Ελύτη που διαβάστηκε προηγουμένως στην τάξη, πως για να γνωρίσει ένα θέμα το ζούσε γράφοντας, βουτώντας στις πιο απόμακρες πλευρές του.
2. Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες μελετούν κείμενα, απομονώνουν θέσεις και ιδέες και στέκονται κριτικά απέναντι σ' αυτές.

Ανταλλάσσουν μεταξύ τους σκέψεις, μαθαίνοντας να ακούν και να σέβονται τις απόψεις των συμμαθητών τους. Τέλος συνεργάζονται και συνθέτουν από κοινού κείμενα.

3. Χρήση των ΤΠΕ: Ο τρόπος με τον οποίο οι διδάσκοντες χρησιμοποιούμε τις νέες τεχνολογίες και ωθούμε και τους μαθητές να τις χρησιμοποιήσουν στο πλαίσιο του μαθήματος αλλά και στην καθημερινότητά τους συμβάλλει στη διαμόρφωση του είδους «των μαθητικών εγγράμματων ταυτοτήτων που συνεισφέρουμε να συγκροτηθούν με τις επιλογές και προτάσεις μας» (Κουτσογιάννης 2012:18). Έτσι και στο πλαίσιο αυτού του σεναρίου η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δίνουν οι νέες τεχνολογίες προσφέροντας αυθεντικά περιβάλλοντα λόγου, επικοινωνίας και μάθησης, προωθεί τη διάπλαση του σύγχρονου πολίτη που γνωρίζει να αποκωδικοποιεί τις πληροφορίες που λαμβάνει, να στέκεται κριτικά απέναντί τους, να συνεργάζεται με τους άλλους και να εκφέρει τη δική του άποψη.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Σύμφωνα με το σενάριο, το θέμα των «παραδεγμένων» (που περιλαμβάνεται στο σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 155) και της ανάγκης αντίστασης ή συμμόρφωσης των νέων δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να εκφράσουν τη γνώμη τους ξεκάθαρα, πέρα από τα φροντιστηριακά κλισέ (δεν –ή σπάνια– το περιλαμβάνουν τα «φροντιστηριακά corpus») και πηγαία, μακριά από την υβριδική «φροντιστηριακή γλώσσα» που δηλητηριάζει το γλωσσικό μάθημα. Έτσι το σενάριο γεννήθηκε από την προσπάθεια να διδαχθεί το θέμα πέρα από τα καθιερωμένα, ελευθερώνοντας περισσότερο με αυτό τον τρόπο τους μαθητές να εκφραστούν.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σε ό, τι αφορά τη διδακτέα ύλη, το σενάριο στηρίζεται και καλύπτει τμήματά της. Συγκεκριμένα στην ενότητα «Δοκίμιο» εισάγεται και πραγματεύεται το θέμα «Παραδεγμένα» σελίδα 155. Ικανοποιεί επίσης, τους στόχους που θέτει το Π.Σ. σε ό,τι αφορά την κατανόηση και τη χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις, την καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού και την απόκτηση γνώσεων που καθιστούν τους μαθητές σκεπτόμενα άτομα και ενεργούς πολίτες. Όλοι οι παραπάνω λόγοι με ώθησαν στην εφαρμογή του.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το σενάριο κατευθύνει τους μαθητές σε έρευνα στο διαδίκτυο το οποίο προσφέρει την πρόσβαση σε ποικίλα σχετικά κείμενα (το διαδίκτυο χρησιμοποιείται ως πηγή πληροφόρησης), αλλά τους ωθεί παράλληλα στην υιοθέτηση κριτικής στάσης απέναντι στις απόψεις και θέσεις που θα εντοπίσουν σ' αυτά. Επίσης, η εργασία σε περιβάλλον Wiki δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να παράγουν λόγο, να τον αναρτούν και να τον κοινοποιούν στο πλαίσιο της σχολικής τάξης, να τον βελτιώνουν, να προσθέτουν ή να αφαιρούν και να τον έχουν ανά πάσα στιγμή πρόχειρο να τον ανασύρουν και να τον χρησιμοποιήσουν. Συμβάλλουν έτσι στη δημιουργία νέων ταυτοτήτων ικανών να αναγνωρίζουν, να αποδομούν και να ανασυνθέτουν την κοινωνική πραγματικότητα, όπως αυτή προκύπτει στο νέο περιβάλλον γνώσης.

Ένας επιπλέον λόγος που με ώθησε στην εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου είναι ότι αποτελεί μια επιπλέον αφορμή (από τις λίγες που δόθηκαν σε αυτή τη γενιά μαθητών και από τις τελευταίες εφόσον σε λίγους μήνες θα αποφοιτήσουν) να αξιοποιήσουν οι μαθητές τις νέες τεχνολογίες στη σχολική τους ζωή.

Κείμενα

Σύμφωνα με το σενάριο προτείνονται προς αξιοποίηση τα παρακάτω κείμενα:

1. Έκθεση Έκφραση Γ' Λυκείου:

Ο. Ελύτης «[Ανοιγτά χαρτιά](#)», απόσπασμα, σελ 152 -153.

2. Νίκος Δήμου, «Αμφιβολίας Εγκώμιον», http://www.ndimou.gr/articledisplay.asp?cat_parent=2&time_id=80&cat_id=2

[14-3-2013]

3. Ευάγγ. Παπανούτσος, «[Διάλογος δύο γενεών: Προσπάθεια για κάποια συνεννόηση](#)» αποσπάσματα, εφ. *Το Βήμα*, 9-12-1979

4. Black Days , «[Δόγμα](#)», (βίντεο) [πηγή:youtube]

<http://www.youtube.com/watch?v=vX8Pta9Dstc> [14-3-2013]

5. Λυμπεροπούλου Κατερίνα, «Οι τάσεις της ιταλικής εβδομάδας μόδας», <http://www.tovima.gr/flash/article/?aid=500301> [14-3-2013]

6. Σαράντος Ι. Καργάκος, «[Ο άνθρωπος προσπαθεί με τη μόδα να διακριθεί, να ξεχωρίσει από τους άλλους εξομοιούμενος μαζί τους](#)» [14-3-2013]

7. wiki ερευνητικής εργασίας του 2ου ΓΕΛ Αγ. Αθανασίου Θεσσαλονίκης, [πρότυπα](#)

8. [Ποια είναι τα νέα είδωλα](#); (βίντεο) [πηγή:youtube]

9. Άγγελος Τερζάκης, «[Τα παιδιά με τα κλωνάρια](#)»

10. Νίκος Μουζέλης, «Η θρησκευτικότητα στον 21ο αιώνα», εφ. *Το Βήμα*, 5-1-2003 <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=148054>[14-3-2013]

11. Kimberly Winston, «[Μετρώντας την θρησκευτικότητα των λαών](#)», Antinews, 16-8-2012, [14-3-2013]

12. Κατερίνα Πατέλη, «Σχολείο χωρίς τάξεις: Το μέλλον της Παιδείας;» <http://giouliblog.blogspot.gr/2013/03/blog-post.html> [14-3-2013]

13. ΤΕΕ, Τμήμα κεντρικής Μακεδονίας, «Φαντασία versus γνώσης: σημειώσατε ένα (κατά τον Άλμπερτ)»,

http://portal.tee.gr/portal/page/portal/teetkm/GRAFEIO_TYPOY/TEXNOGRAFHM_A_2013/TEXNOGRAFHMA_457/TEXNO457_3.pdf [14-3-2013]

14. Απόστολος Λακασάς, «[Η βαθμοθηρία στιγματίζει τους μαθητές](#)», εφ. *Καθημερινή*, 30-12-2007, [14-3-2013]

15. Μ. Ανδρόνικος, «[Για τους νέους](#)», απόσπασμα
16. Στέγη γραμμάτων και τεχνών, Ίδρυμα Ωνάση, [Η διδασκαλία της ιστορίας σε διαφορετικές εποχές](#)
17. Στέγη γραμμάτων και τεχνών, Ίδρυμα Ωνάση, [Κώστας Αγγελάκος, ομιλία \(βίντεο\)](#), τα πρώτα 4 λεπτά
18. Γ. Μαυρογιώργος, [Σχέδιο πρότασης διδασκαλίας μιας αντίπαλης ιστορίας στο σχολείο](#), Σύγχρονη Εκπαίδευση, 55, 1990, 17-26
19. Μ. Ατσιδάκος, [Σύγχρονες δημοκρατίες: Μια άλλη όψη](#)
20. Ζιζή Παπαχαρίση, [Ο ψηφιακός πολίτης: Το διαδίκτυο, τα ιστολόγια και η δημόσια σφαίρα](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^ο δίωρο (Στη σχολική αίθουσα, εξοπλισμένη με Η/Υ και βιντεοπροβολέα)

Ξεκίνησα το μάθημα με τον παραδοσιακό τρόπο διαβάζοντας την πρώτη παράγραφο του αποσπάσματος από τα ανοιχτά χαρτιά του Οδυσσέα Ελύτη (σελ. 152 - 153) που ανθολογείται στο διδακτικό εγχειρίδιο. Με διέκοψε ένας μαθητής για να με ρωτήσει για τη χρήση της άνω τελείας στη δεύτερη σειρά. Συζητήσαμε τη χρήση της άνω τελείας, τη σημειώσαμε στον πίνακα δίνοντας παραδείγματα και από την τρίτη παράγραφο του κειμένου. Στη συνέχεια ρώτησα τους μαθητές μου πώς καταλαβαίνουν το νόημα των περιόδων: «Ένα θέμα για να το εξαντλήσω, δεν έχω άλλο τρόπο παρά να το ζήσω γράφοντας. Που σημαίνει ότι βουτώ μέσα του πολύ προτού ξεκαθαρίσω τι θέλω να πω, και αφήνομαι να πλανηθώ εδώ και εκεί, κατά προτίμηση στις γωνιές τις πιο σκοτεινές, προσπαθώντας να βλέπω ή, αν όχι, τουλάχιστον να ψαύω και ν' αναγνωρίζω». Συζητήθηκε αρκετά το σημείο «να το ζήσω γράφοντας».

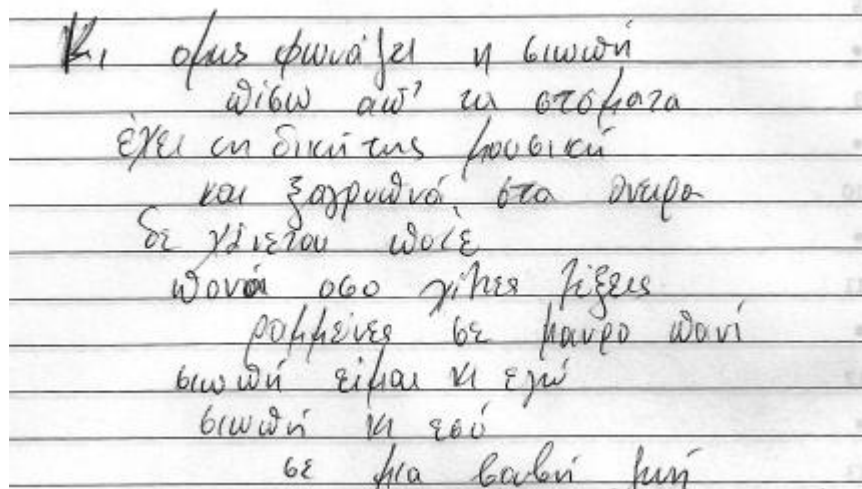
Τότε πρότεινα στους μαθητές μου να επιχειρήσουν κι αυτοί μια σύντομη προσέγγιση ενός θέματος εν είδει άσκησης «Δημιουργικής Γραφής». Δηλαδή να προσπαθήσουν να προσεγγίσουν ένα θέμα γράφοντας ελεύθερα, πλησιάζοντας την

πτυχή που ενδιαφέρει αυτούς, φωτίζοντας το κέντρο του ή μόνο ένα σημείο της περιφέρειάς του, αν θέλουν, από τη γωνία που οι ίδιοι επιθυμούν.

Έγραψα λοιπόν στον πίνακα τη λέξη «σιωπή», γιατί σκέφτηκα ότι αυτή δεν την έχουν αλώσει τα «φροντιστηριακά κλισέ». Δεν ήθελα σε καμία περίπτωση να ανακαλέσουν οι μαθητές μου τσιτάτα που απομνημόνευσαν, για να τα κολλήσουν στην έκθεση των Πανελλαδικών εξετάσεων. Τους πληροφόρησα ότι αυτά τα γραπτά θα είναι ανώνυμα και τους άφησα ελεύθερα να εκφραστούν με όποια μορφή λόγου (με μια περίοδο λόγου ή με μια παράγραφο ή με λίγους στίχους) αναδυθεί αυθόρμητα από μέσα τους. Τους είπα μόνο να τοποθετηθούν σύντομα, λόγω ελλείψεως χρόνου. Δεν έδωσα περαιτέρω πληροφορίες στους μαθητές αφήνοντάς τους να αυτενεργήσουν. Μερικοί μαθητές παραξενεύτηκαν, ένας δυο με ρώτησαν αν θα μετρήσει στη βαθμολογία μάλλον για να ξανακούσουν τη διαβεβαίωση ότι τα γραπτά αυτά είναι ανώνυμα: παρατήρησα πάντως πως στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα παιδιά άρχισαν να γράφουν με μεγάλη προθυμία. Σπάνια οι μαθητές αντιδρούν άσχημα σε απόπειρες συγγραφής κειμένων εκτός των καθιερωμένων πλαισίων.

Ακολούθησε η συγκέντρωση των μικρών κειμένων και η ανάγνωσή τους από εμένα. Αυθόρμητα οι μαθητές άρχισαν να σχολιάζουν τα κείμενα, στην αρχή κάπως μουνδιασμένα, αλλά στη συνέχεια, θα έλεγα, με ενθουσιασμό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Αν η σιωπή ήταν χρυσός ο κόσμος θα ήτανε πτωχός!

Σιωπή:

Είναι καλό να ξέρεις ποτε πρέπει να σιωπάσεις. Γιατί η σιωπή πολλές φορές δίνει στο όραμα να κοιταχτεί ο δρόμος που μπορείς να εκφραστείς.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ξαπλωμένος μέσα στο βιολιό δωρεάν
προσπαθώντας να ορίσω το πνεύμα μου. Χανόμω
ανάμεσα στο βιολί μου. Βελώνες κατακλιμακός
του βιολιού μου προκαλούν βιολιό βιολιό
πνέοντας να γλυτώ το πνεύμα μου να
απαρτάνω περιηγητικά με αχνότερες διαστά-
σεις. Απολαμβάνοντας το βάθος της βιολιό
και του βιολιού ταξιδεύω στα αυτιά της
φρανταλίας.

Σιωπή = απόλυτη ησυχία.
Ο "ήχος" της σιωπής είναι ο πιο δυνατός σε αυτιά
δάσους και γρημιά.
Ευαγγελιστική γραφή.
Ο "ήχος" της σιωπής, είναι ο ήχος της απόλυτης ησυχίας.

Ο σφ-βι θαυτός
των ανθρώπου
στις αδικίες της
σύγχρονης ζωής. Το
αντίθετο της
επανάσταης, το
αποτέλεσμα της
παραπληροφόρησης και
της ηροληψίας

Εικόνες 1 -6 : Χειρόγραφα κείμενα μαθητών

Δεν πίστευαν στ' αυτιά τους ότι έχουν γράψει οι ίδιοι και μάλιστα έτσι πρόχειρα, τόσο ενδιαφέροντα κείμενα. Πολλοί μάλιστα πρόδωσαν ότι οι ίδιοι έχουν γράψει αυτό ή το άλλο κείμενο, εξηγώντας την οπτική τους, συμπληρώνοντας ή διορθώνοντάς το. Τότε αποκάλυψα στους μαθητές μου τον «τοίχο» που είχα στήσει στο wiki της τάξης προβάλλοντας το wiki μας με τον βιντεοπροβολέα.

Εικόνα 7: Ο «τοίχος» στο wiki της τάξης

Ελάχιστοι γνώριζαν το πρόγραμμα radlet, αλλά τους άρεσε. Τέσσερις μαθητές προθυμοποιήθηκαν να ανεβάσουν στον τοίχο τα κείμενα ή αποσπάσματά τους, με την πρώτη ευκαιρία.

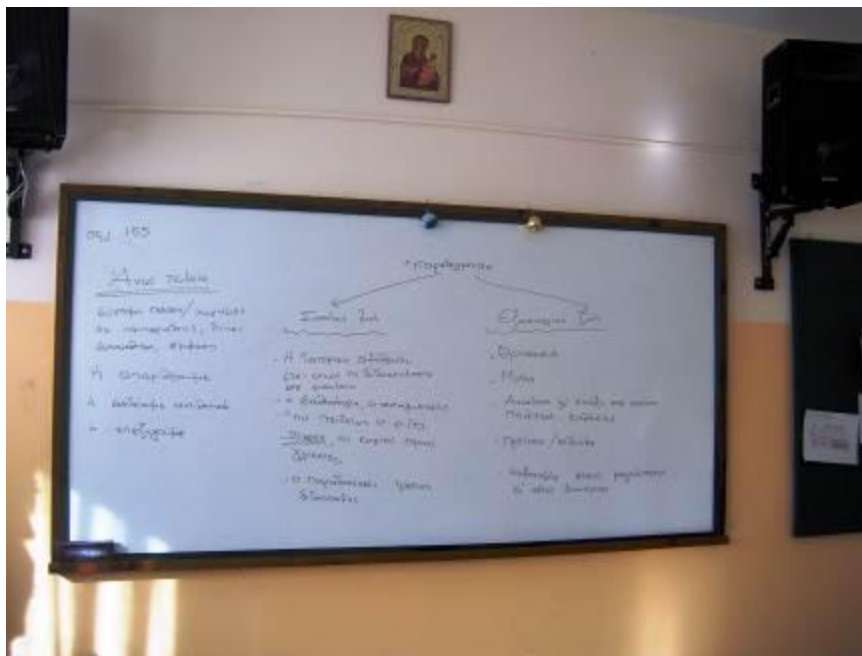
Η κουβέντα οδηγήθηκε στη σύγκριση αυτών των κειμένων με εκείνα που οι μαθητές συνηθίζουν να γράφουν στο γλωσσικό μάθημα (παραγωγή λόγου). Αναζητώντας τους λόγους για τους οποίους τα δεύτερα κείμενα δεν έχουν ζωντάνια και πρωτοτυπία, η συζήτηση περιστράφηκε τόσο στον τρόπο διδασκαλίας του φροντιστηρίου όσο και στους παράγοντες που εμποδίζουν το μαθητή να εκφραστεί ελεύθερα εντός του σχολείου. Έτσι, με την αναζήτηση αυτή πλησιάσαμε το σκεπτικό της άσκησης της σελίδας 155 του διδακτικού εγχειριδίου «Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με την ελευθερία του γραπτού λόγου στο πλαίσιο του σχολείου. Πόσο ελεύθερα αισθάνεται ο μαθητής ...». Τη συμβουλευτήκαμε και αντλήσαμε από αυτή αρκετά στοιχεία.

Από την κουβέντα μας αυτή διαπίστωσα ότι οι μαθητές θέλουν να ξεφύγουν από την τυποποίηση και την «ξύλινη γλώσσα» των «εκθεσιολογίων», αλλά δεν

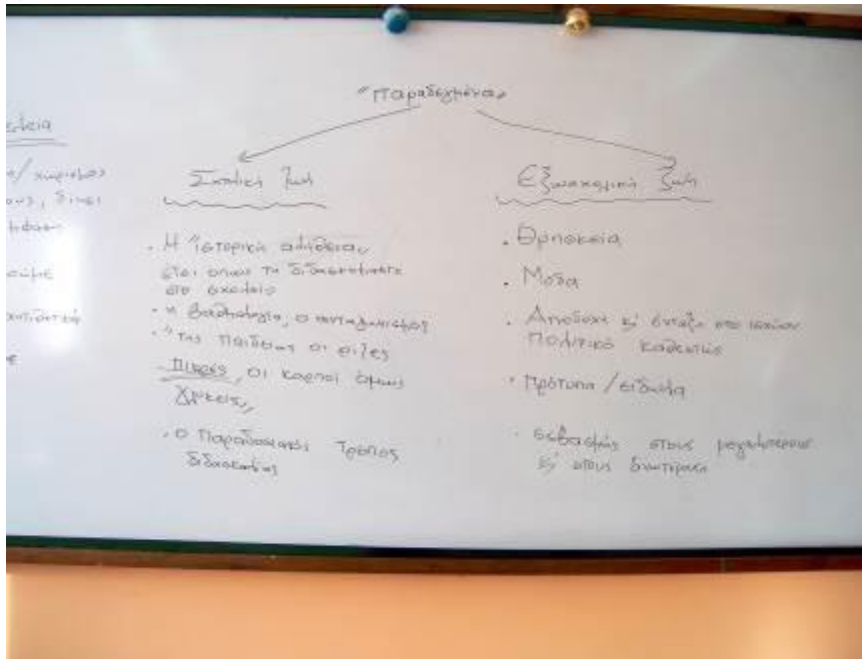
νώθουν καθόλου ασφαλείς να το τολμήσουν, μάλιστα αυτή τη χρονική στιγμή, ενόψει εξετάσεων.

Στη συνέχεια διαβάσαμε και το υπόλοιπο κείμενο του Ο. Ελύτη, σταθήκαμε σε κάποια σημεία που δυσκόλεψαν λίγο τους μαθητές, συζητήσαμε τη γλώσσα και τα ύφος του και καταλήξαμε να συζητάμε τη στάση του ποιητή απέναντι στα «παραδεγμένα». Αφορμή για αυτή τη συζήτηση έδωσε η δυσκολία κάποιας μαθήτριας να κατανοήσει το περιεχόμενο της περιόδου «Ήθελα στο βάθος να τραγουδήσω αλλιώς απ' ότι τραγουδάνε οι άλλοι – κι ας ήτανε φάλτσα». Λύσαμε τις απορίες και βαλήκαμε να εντοπίσουμε «παραδεγμένα» της σχολικής και της εξωσχολικής ζωής τα οποία αποτελούν «κόκκινο πανί», όπως θα έλεγε ο Ελύτης, γι' αυτούς.

Καταγράψαμε στον πίνακα τα «παραδεγμένα» που πρότεινε με «αδεοθύελλα» η τάξη, στοιχίζοντάς τα σε «παραδεγμένα» της σχολικής και της εξωσχολικής ζωής.

Εικόνα 8: Ο πίνακας της τάξης· αριστερά οι σημειώσεις για τη χρήση της άνω τελείας και δεξιά τα αποτελέσματα της ιδεοθύελλας για τα «παραδεγμένα».

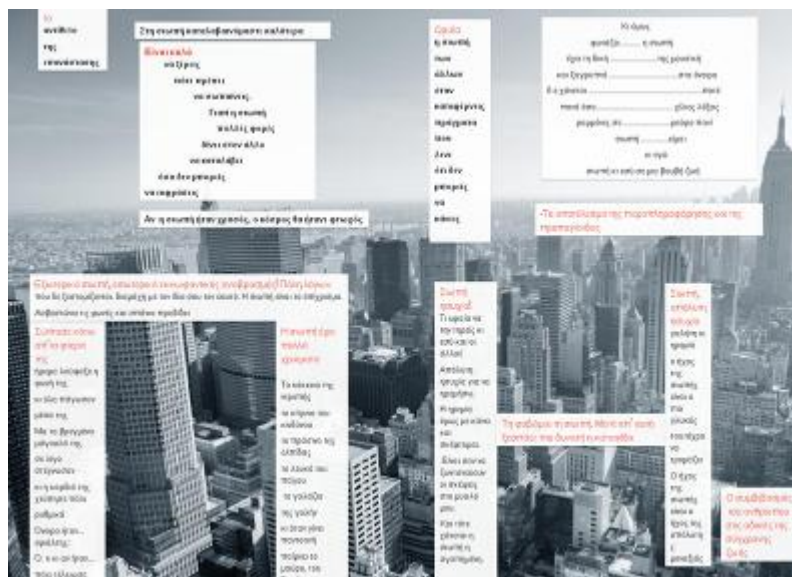
Εικόνα 8: Τα «παραδεγμένα» ευκρινέστερα. (Ιστορία και θρησκεία στην πρώτη θέση).

Χτύπησε το κουδούνι σημαίνοντας το τέλος του δώρου. Δεν έδωσα γραπτή εργασία για το σπίτι παρά μόνο ζήτησα από τους μαθητές να προβληματιστούν για τη στάση που κρατούν απέναντι στα «παραδεγμένα» της σχολικής ή της εξωσχολικής ζωής.

(Λίγες μέρες μετά)

Οι τέσσερις μαθητές που είχαν προσφερθεί να ανεβάσουν τα κείμενα στον «τοίχο» που είχα στήσει στο wiki της τάξης, εκμεταλλευόμενοι κάποιο κενό τους, μου ζήτησαν την άδεια και μπήκαν στο εργαστήριο πληροφορικής. Κάποιος γονιός που ήρθε να ενημερωθεί για την πρόοδο του παιδιού του με καθυστέρησε και μετά από ένα τέταρτο περίπου μπήκα κι εγώ στο εργαστήριο για να τους βοηθήσω. Δεν ήταν μόνο οι τέσσερις αλλά καμιά δεκαριά πάνω από έναν υπολογιστή. Φώναζαν δυνατά και φάνηκε να το διασκεδάζουν. Τους ρώτησα αν θέλουν βοήθεια, αλλά από τα λόγια τους κατάλαβα πως ήταν περιττό! Γιατί, είχαν ήδη προχωρήσει στη δουλειά τους· εξάλλου δεν με άφηναν να πλησιάσω για να μη τους χαλάσω την ...έκπληξη.

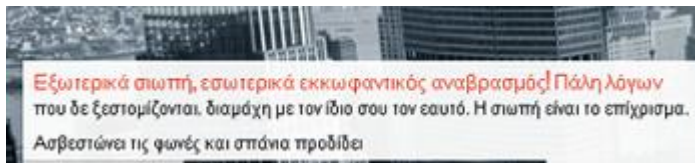
Όταν πήγα το απόγευμα στο σπίτι μου και μπήκα στο wiki να δω τα έργα τους διαπίστωσα τα εξής: Είχαν αλλάξει το wall paper, βρίσκοντας το δικό μου «απαράδεκτο», όπως μου είπαν την άλλη μέρα. Είχαν προσπαθήσει να αναρτήσουν αποσπάσματα από τα κείμενα που είχαν γράψει στον τοίχο σχηματίζοντας τη λέξη «ΣΙΩΠΗ».

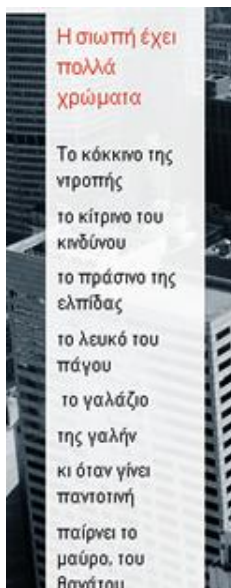
Εικόνες 9 και 10: Ο «τοίχος της σιωπής» μετά τη δημιουργική επέμβαση των μαθητών.

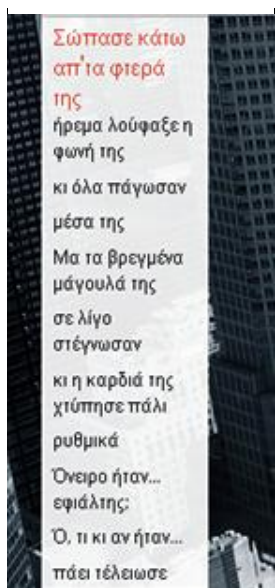
Μόνο και μόνο το κέφι τους για δουλειά νομίζω πως αποζημίωσε την επιλογή μου να εργαστούν στο padlet. Επιπλέον, ασκήθηκαν και στην ορθογραφία διορθώνοντας τα ορθογραφικά (αλλά και τα εκφραστικά) λάθη των συμμαθητών τους. Επίσης αξιολόγησαν τα κείμενα επιλέγοντας τα αποσπάσματα που θεώρησαν καλύτερα. Εξάλλου ήταν μια από τις λίγες ευκαιρίες που έχουν στο Λύκειο να προσθέσουν την –όποια– καλλιτεχνική πινελιά τους. Βέβαια στην εργασία αυτή δεν συμμετείχαν όλοι οι μαθητές του τμήματος, αλλά ένα μικρό μέρος τους.

11

12

13

14

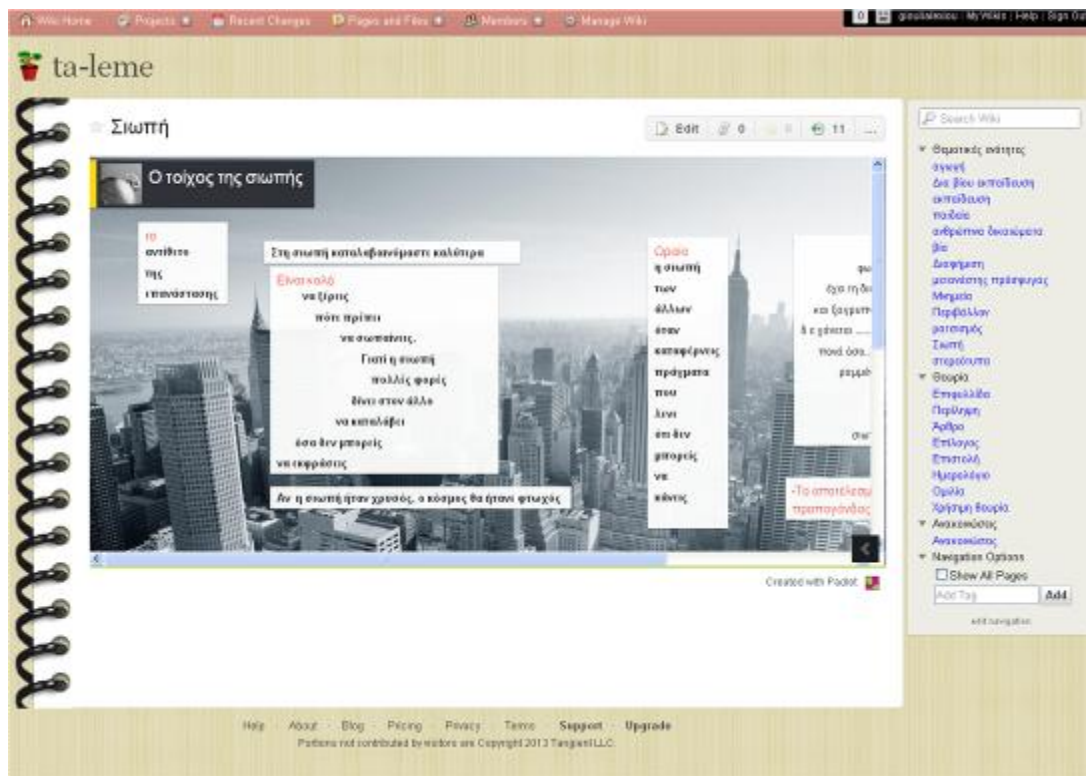
Εικόνες 11 -14:Λεπτομέρειες από τον τοίχο της σιωπής

2^ο δώρο (Στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου)

Προβολή της σελίδας «Σιωπή» του wiki της τάξης και σχολιασμός της εργασίας των μαθητών από την ολομέλεια. Κάποιος μαθητής ζήτησε τους λόγους επιλογής του συγκεκριμένου wall paper και οι μαθητές απάντησαν ότι το διάλεξαν γιατί:

α) κυριαρχεί το γκρίζο, που πιστεύουν ότι προσιδιάζει περισσότερο στη σιωπή, «σε πείσμα» του συμμαθητή τους που στο κείμενό του διακρίνει ότι έχει κι άλλα χρώματα (εικόνα 12), και
 β) για να δείξουν ότι η σιωπή είναι περισσότερο αποπνικτική στις πολύβουες μεγαλουπόλεις.

Εικόνα 15: Το wiki με τον «τοίχο της σιωπής»

Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες (διατήρησαν τον χωρισμό που είχαν την προηγούμενη φορά που εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά). Κάθε μια από αυτές είχε στη διάθεσή της δύο υπολογιστές. Στην επιφάνεια εργασίας των υπολογιστών είχαν φροντίσει να περάσω το φύλλο εργασίας (φύλλο εργασίας 1). Δεν χρειάστηκε να το διαφοροποιήσω πολύ, όπως πίστευα, αφού λίγο πολύ πρόβλεψα τα «παραδεγμένα» που θα έθιγαν οι μαθητές μου, εκτός από τα «πρότυπα-είδωλα» με το οποίο αντικατέστησα τα «στερεότυπα» που δεν έθιξαν καθόλου οι μαθητές μου και

το σχετικό με «την ιστορική αλήθεια έτσι όπως διδάσκεται στο σχολείο» που πρόσθεσα στο φύλλο.

Η τάξη άρχισε να εργάζεται ενώ εγώ περιφερόμουν από ομάδα σε ομάδα. Παρακολουθούσα τους μαθητές ενώ συζητούσαν και κρατούσαν σημειώσεις με αφορμή τα κοινά για όλες τις ομάδες κείμενα, καθώς και την προσπάθειά τους να αποφασίσουν σχετικά με το ποιο από τα «παραδεγμένα» θα επέλεγαν να ασχοληθούν περισσότερο. Η βοήθεια που παρείχα περιορίστηκε στην ανταπόκριση στο αίτημα δύο ομάδων να ακούσουμε όλοι μαζί το τραγούδι των Black Days προκειμένου να αποφύγουμε το θόρυβο και στην επανεκκίνηση ενός υπολογιστή που «κόλλησε».

Εικόνα 16: Στο εργαστήριο υπολογιστών, έτοιμοι για δράση

Οι περισσότερες ομάδες προτίμησαν να κρατούν σημειώσεις στο Word του δεύτερου υπολογιστή που είχαν στη διάθεσή τους. Με βάση αυτές συνέθεταν την εργασία της ομάδας τους, που ανακοίνωσαν στην ολομέλεια το επόμενο δίωρο.

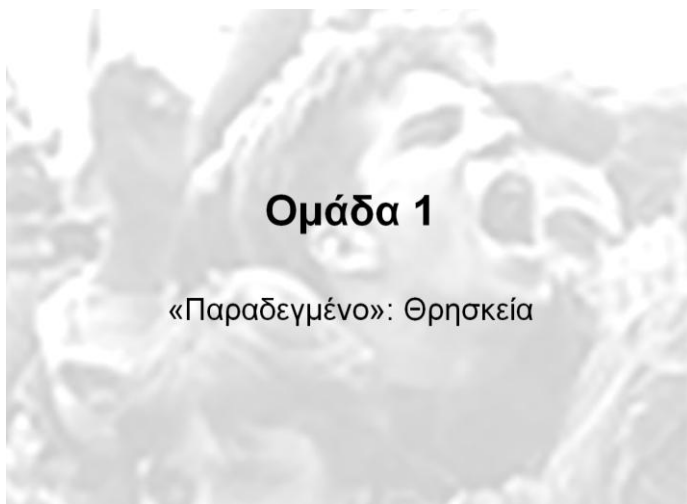
Με την ολοκλήρωση του διδακτικού χρόνου (μια ομάδα συνέχισε και στο διάλειμμα) οι μαθητές είχαν ολοκληρώσει το PowerPoint και την παράγραφο (τα

άφησαν στην επιφάνεια εργασίας των υπολογιστών γιατί δεν πρόλαβαν να τα αναρτήσουν στο wiki), σύμφωνα με το φύλλο εργασίας της ομάδας τους. Τα υπόλοιπα που προϋποθέτει η εργασία τους, – σημειώσεις για το πρώτο μέρος της ομιλίας – τις κράτησαν ως σημειώσεις στα τετράδιά τους.

3^ο δίωρο (Στη σχολική αίθουσα που είναι εφοδιασμένη υπολογιστή με σύνδεση στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέα)

Είχα φροντίσει να αναρτήσω τις εργασίες των ομάδων στο wiki της τάξης. Συνδεθήκαμε και η πρώτη ομάδα ξεκίνησε την παρουσίασή της (βλ. φάκελο Τεκμήρια). Μόλις άνοιξε το PowerPoint ακούστηκαν ευμενή σχόλια για την εικόνα που η ομάδα επέλεξε και έβαλε στο φόντο. Η τάξη συμφώνησε πως εκφράζει την αμφισβήτηση των νέων. Η παρουσίαση της δουλειάς της ομάδας έγινε από μία εκπρόσωπό της χωρίς άλλα σχόλια από την ολομέλεια.

Εικόνα 17: Παρουσίαση πρώτης ομάδας

Ακολούθησε η παρουσίαση της δεύτερης ομάδας (βλ. Τεκμήρια). Μετά την παρουσίαση της εργασίας της μια μαθήτρια από την πρώτη ομάδα άνοιξε συζήτηση σχετικά με τον χαρακτηρισμό του δευτέρου κειμένου. Η ομάδα το χαρακτήρισε τραγούδι, ενώ οι άλλες ομάδες επέμεναν στο «βίντεο» και επισήμαναν πως με τον

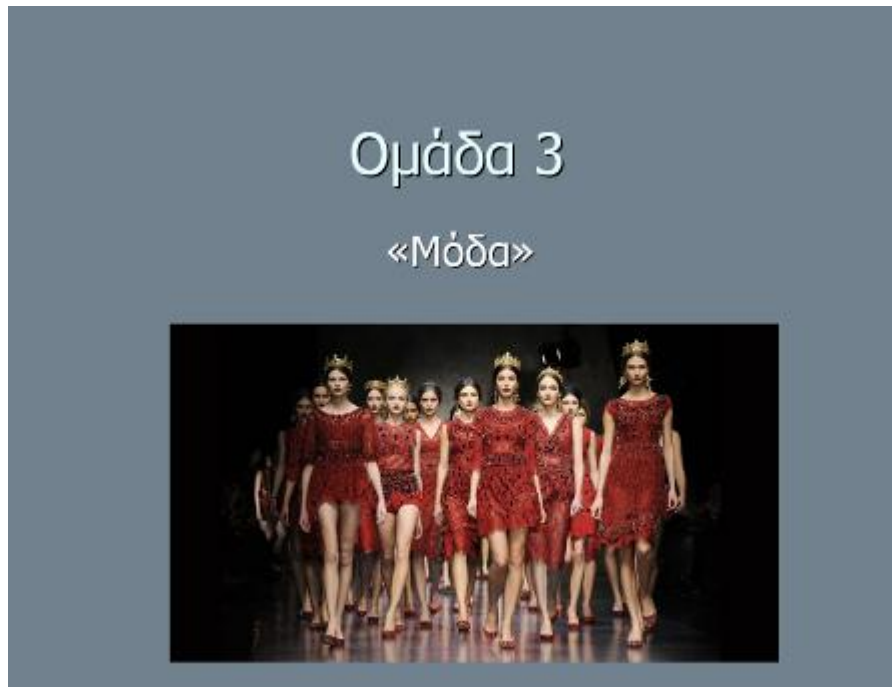
χαρακτηρισμό «τραγούδι» παραλείπεται η οπτικοποίηση.

Δόγμα

- είδος: τραγούδι
- συγγραφείς: Black Days
- ποιητική χρήση της γλώσσας
- Θέμα : Ο καταπιεσμένος άνθρωπος και η αμφισβήτηση
- θέση: Ελπίδα των ανθρώπων είναι η αμφισβήτηση

Εικόνα 18: Η επίμαχη διαφάνεια από την παρουσίαση της δεύτερης ομάδας.

Συνέχισε η τρίτη ομάδα η οποία είχε επιλέξει να ασχοληθεί με τη μόδα.

Εικόνα 19: Η παρουσίαση της τρίτης ομάδας.

Συζητήθηκε ο χαρακτηρισμός του κειμένου του Ευ. Παπανούτσου «δοκίμιο», και ακολούθησε γόνιμη συζήτηση για τις διαφορές ανάμεσα στα κειμενικά αυτά είδη. Σε όλη τη συζήτηση προσπάθησα να κρατήσω τον ρόλο του συντονιστή, επιμένοντας όμως στους μαθητές μου να εκφράζουν τεκμηριωμένα την άποψή τους. Ήταν μια καλή ευκαιρία για την επανάληψη /εμπέδωση της θεωρίας που διδάχθηκε αυτή τη σχολική χρονιά.

Διάλογος δύο γενεών, Προσπάθεια για κάποια συνεννόηση

- δοκίμιο (απόσπασμα)
- Ευάγγελος Παπανούτσος
- αναφορική χρήση της γλώσσας
- Η αμφισβήτηση των νέων
- Οι νέοι πρέπει να αμφισβητούν

Εικόνα 20: Η επίμαχη διαφάνεια από την παρουσίαση της τρίτης ομάδας.

Στη συνέχεια τον λόγο πήρε ο εκπρόσωπος της τέταρτης ομάδας. Παρουσίασε την εργασία τους και μετά ακολούθησε συζήτηση σχετικά με την πληροφορία που αναφέρθηκε ότι στη Φιλανδία όλοι οι μαθητές φοιτούν στα δημόσια σχολεία που είναι ενός τύπου. Ορισμένοι μαθητές εξέφρασαν τον προβληματισμό τους σχετικά με το αν θα πρέπει να φοιτούν οι μαθητές με ειδικές ανάγκες στα γενικά σχολεία ή αν θα πρέπει να υπάρχουν γι' αυτούς ειδικά σχολεία. Ζήτησα να πάρουν θέση και να τη στηρίζουν με επιχειρήματα. Κάποιοι άλλοι αντέκρουσαν τα επιχειρήματά τους υποστηρίζοντας την οπτική του Φιλανδικού συστήματος.

Ομάδα 4η

Εργασία για τα «παραδεγμένα»

Εικόνα 21: Η εισαγωγική διαφάνεια από την παρουσίαση της τέταρτης ομάδας.

Έκλεισε η πέμπτη ομάδα με την παρουσίαση της δουλειάς της. Όταν εμφανίστηκε η πρώτη συνοδευτική διαφάνεια με τη φωτογραφία της Lady Gaga, η τάξη «ζωντάνεψε» και άρχισαν τα σχόλια και τα πειράγματα. Η εκπρόσωπος της ομάδας περίμενε να ηρεμήσουν κάπως τα πράγματα, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Ένιωσα πως οι μαθητές είχαν κουραστεί, αλλά μην έχοντας χρονικά περιθώρια να τους χαλαρώσω, τους ζήτησα να κάνουν υπομονή και να σεβαστούν τη δουλειά των συμμαθητών τους. Έτσι άρχισε η παρουσίαση της εργασίας της ομάδας. Δεν ακολούθησε συζήτηση μετά το πέρας της, γιατί, ενώ η εκπρόσωπος της ομάδας βρισκόταν στην 7^η διαφάνεια (παράγραφος), χτύπησε το κουδούνι. Μόλις ολοκλήρωσε την ανάγνωση της παραγράφου η τάξη βγήκε για διάλειμμα.

Εικόνα 22: Η εισαγωγική διαφάνεια από την παρουσίαση της πέμπτης ομάδας.

4^ο δίκωρο (Στη σχολική αίθουσα)

Παραγωγή λόγου με θέμα σχετικό με την τάση των νέων να αμφισβητούν τα παραδεγμένα αλλά και το περιεχόμενο και τις προϋποθέσεις αυτής της αμφισβήτησης ([φύλλο εργασίας 2](#)).

Εικόνα 23 : Η τάξη εργάζεται, αξιοποιώντας σημειώσεις από τα προηγούμενα δίωρα

9^η διδακτική ώρα (Στη σχολική αίθουσα με την προϋπόθεση ύπαρξης υπολογιστή και βιντεοπροβολέα)

Ξεκίνησα με τις γενικές παρατηρήσεις που ήταν κυρίως θετικές, αφού σχολίασα το πόσο καλά λειτούργησε η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε. Αποτέλεσμα ήταν η καλή ανταπόκριση των μαθητών στα ζητούμενα του θέματος, δεδομένης της δυσκολίας του. Στη συνέχεια πρόβαλα μία παράγραφο, απόσπασμα από γραπτό μαθητή (ανώνυμο) και συζητήσαμε στην ολομέλεια αξιολογώντας την ως προς τη δομή, τη συνοχή, την αλληλουχία των νοημάτων, την έκφραση και ως προς την αποτελεσματικότητα (πέιθει;).

επιχειρήσεις.

Οι νέοι φοιτούν αφροεβραϊκή τη θρησκεία. Οι νέοι είναι μέχρι, στο μισό, στην επιδίωξη θα γίνει. Η θρησκεία αποτελεί μία επιλογή στη ζωή των ανθρώπων, πρόσθετη για να «ικανοποιήσει» τα υπερφυσικά ερωτήματα τους, να κοσμίσει πνευματικά τα ανατολικά κενά τους και να αποτελεί έναν ειρηνικό δρόμο μεταξύ των ανθρώπων που μη ικανοποιεί τα θρησκευτικά σφάλματα, αποφεύγει την εσφαλμένη του εκμάθηση. Έτσι, οι νέοι είναι ηρωικοί να ανακαλύπτουν τον κόσμο τους, ανακαλύπτουν νεώτερα τα ερωτήματα που τους κλείνουν να είναι, δοκιμάζοντας διάφορα και μικροσκοπικές αντιλήψεις. Τελικά, η θρησκεία που κέρρει την σκιά της καλοσύνης από την αιχμηρή θρησκεία στο ανθρώπινο, γίνεται επιδίωξη από τους νέους ότι αποτελεί έναν δρόμο ειρηνικό ή μία επεξεργασία προκείμενα υπόθεση, μακριά από αυταρχικούς εξουσιαστές που επηρεάζονται να αυθαριάζει την κόρη να αντιδράσει.

Ποια θρησκεία θα πρέπει να είναι η όλη αυτή η διαδικασία; Με τους

Εικόνα 24: Η παράγραφος που συναξιολογήσαμε

Στη συνέχεια, κατά το πρότυπο της προηγούμενης δουλειάς ζήτησα από τους μαθητές να αλλάξουν μεταξύ τους γραπτά και να αξιολογήσει ο ένας το επιλεγμένο από εμένα μέρος του γραπτού του άλλου, του διπλανού στο θρανίο μαθητή (ή του συμμαθητή που κάθεται μπροστά, αφού σε αυτό το τμήμα πολλοί μαθητές προτιμούν να κάθονται μόνοι τους για να «προσέχουν»). Δηλαδή, κατά τη διαδικασία διόρθωσης των γραπτών, μία παράγραφο από κάθε γραπτό την έκλεισα σε πλαίσιο, όπως φαίνεται στις εικόνες 25 και 26, ενώ απέφυγα να προβώ σε οποιαδήποτε παρέμβαση ή απόπειρα σχολιασμού.

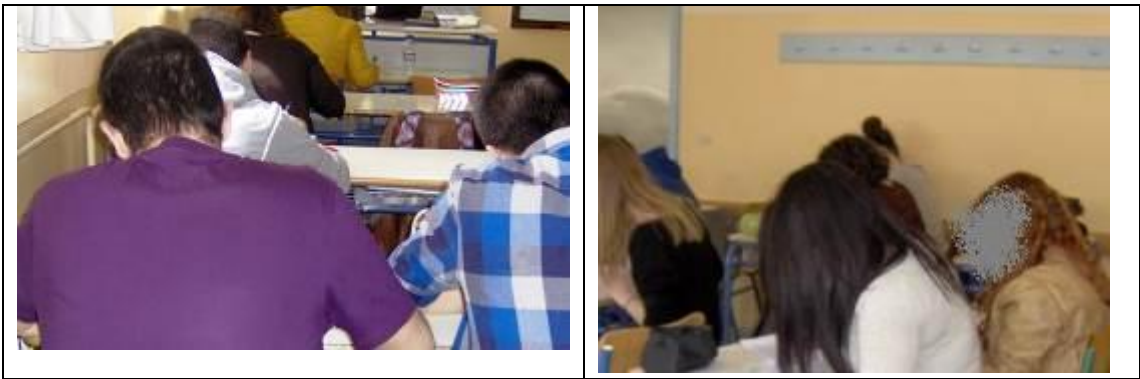
«Το καλύτερο στοιχείο που παραπέφτε τους νέους στην πρόοδο είναι τους φίλους, είναι ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας. Η συμβολική κατανομή τους γίνεται, από πρώτα μάθημα που είναι η σειρά αποστήθιση, και η προετοιμασία των παιδιών για τις πανελλαδικές σαν «γνώσιμα έργο» από ~~αυτά~~ είναι τα καλύτερα στοιχεία που συμβάλλουν να καταφέρουν οι νέοι ~~να περάσουν~~ να δώσει η συμβολική άσκηση που ασκείται στα παιδιά, σε έναν αρχαίο επίπεδο, τα κείνη στην αγωγή τους, η οποία στην μελέτη τους φίλοι γίνεται μία ημερήσια μέτρηση προς την πρακτική εξουσία το παραπάνω γεγονός μπορεί να ~~παρα~~ να ερμηνευθεί με την αρχή της δικαιοσύνης «κάθε πράξη έχει ως μία αντίδραση».

Εικόνα 25: Επιλεγμένη παράγραφος προς αξιολόγηση

Μεγάλο πρόβλημα είναι να βρούμε κάποιον να ~~βγάλει~~ "δραχμές"
που βγαίνει εύκολα, γρήγορα και φθηνά πωλείται.
~~Μια~~ Μια σύνορα "έκρηξη" είναι το ποδοσφαιρικό σύστημα.
• Γενικά και συγκεκριμένα που έχουν "συλλογή" στις δραστηριότητες του ΕΟ
και όταν τα ποδοσφαιρικά κέντρα είναι ένας προσωπικός παράγοντας του
συστήματος. Οι νέοι, στην ηλικία τους ηθικώς ανώτεροι για τους "επαγγελματίες"
του ποδοσφαίρου, σιωπηρά και για "μπαζόνες" ποδοσφαιρικές που είναι
ακόμα κερσάρη των χωρών στο επίπεδο αυτό. Μεγαλύτεροι είναι οι νέοι
αθλητές από την ποιότητα του ποδοσφαιρικού συστήματος που επιφέρει
ένα φαύλο κύκλο και στα εξωτερικά στοιχεία και θέλουν να σε αλλά-
ξουν. Διευκολύνεται το ποδοσφαιρικό σύστημα τους ποδοσφαιρικούς και
τους μπαζόνες, ειδικούς ποδοσφαιρικούς του ΕΟ, εδώ υπάρχει και οι
συμφορές με τους μπαζόνες, που επιδρά στην απόδοση "θαύρα" ~~και~~
και στο χιόνι ειδικούς, που ~~σε~~ μπορούν να αντιμετωπίσουν την παραγωγή
κόπια του.

Εικόνα 26: Επιλεγμένη παράγραφος προς αξιολόγηση

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας εργασίας περιφερόμουν παρατηρώντας τη σοβαρότητα και την αυστηρότητα με την οποία οι μαθητές αξιολογούσαν τα γραπτά των συμμαθητών τους. Όταν κατάλαβα ότι οι μαθητές είχαν τελειώσει την αξιολόγηση τους, έβαλα να συζητήσουν μεταξύ τους και να παρουσιάσει ο ένας στον άλλον τις αρετές και τα σφάλματα της παραγράφου.

Εικόνες 27, 28: Αξιολογώντας την παράγραφο του συμμαθητή

Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης διαδικασίας ανέκυψε ένα μικρό πρόβλημα. Μια μαθήτρια με δυσλεξία –εξετάζεται προφορικά– αρνήθηκε να δώσει στη διπλανή της το γραπτό, λέγοντας πως η ίδια έχει ήδη αξιολογηθεί, αφού κατά το προηγούμενο δίωρο της παραγωγής λόγου, προφορικά, είχε τοποθετηθεί για το θέμα με βάση τις σημειώσεις που παρέδωσε. Τότε της ζήτησα να μας παρουσιάσει (σε μένα και τη διπλανή της) το περιεχόμενο της παραγράφου που είχα επιλέξει από το γραπτό της, όπως ακριβώς θα έκανε και στην επιτροπή των Πανελλαδικών εξετάσεων. Δέχτηκε (αφού η διπλανή της δεν θα έβλεπε το γραπτό της) και όλα κύλησαν ομαλά.

Αξιολόγηση

Επομένως η αξιολόγηση έγινε τόσο από τους μαθητές όσο και από εμένα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Κριτική προσέγγιση

- Οι μαθητές ενεπλάκησαν σε ομαδική διαδικασία διερεύνησης και σε ομαδική αλλά και ατομική προσπάθεια παραγωγής διαφόρων τύπων κειμένων.
- Το σχολικό βιβλίο αξιοποιήθηκε χωρίς να κατευθύνει την αναζήτηση των μαθητών. Επιπλέον από αυτό, οι μαθητές ανέτρεξαν και περιηγήθηκαν σε ποικίλα κείμενα που φιλοξενούνται στα ηλεκτρονικά μέσα.
- Υπηρετήθηκε ο κριτικός γραμματισμός, καθώς οι μαθητές διαρκώς έπαιρναν θέση απέναντι στις πληροφορίες και στις θέσεις που εντόπιζαν στα κείμενα..
- Μετά από τη φάση έρευνας (και στο διαδίκτυο) οι μαθητές δημιούργησαν κείμενα με τη βοήθεια των ΤΠΕ, τα οποία κοινοποίησαν στην ολομέλεια. Έτσι χρησιμοποιήθηκαν οι ΤΠΕ και ως μέσο άντλησης πληροφοριών και ως πάροχος περιβαλλόντων κατάλληλων για την παραγωγή κειμένων αλλά και ως μέσο κοινοποίησης και επικοινωνίας (wiki).
- Λειτουργήσα περισσότερο ως εμπνευστής και σύμβουλος στην ομαδική ή συνεταιριστή προσπάθεια των μαθητών.

- Βέβαια η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε υπακούει και υπηρετεί το στενό πλαίσιο που θέτει το αναλυτικό πρόγραμμα της Γ΄ Λυκείου και το γεγονός ότι πρόκειται για πανελλήνια εξεταζόμενο μάθημα.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αξιοποίησα τα φύλλα εργασίας που προτείνονται στο σενάριο:

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(κοινό για όλες τις ομάδες)

1. Διαβάστε προσεκτικά τα παρακάτω κείμενα και συζητήστε μεταξύ σας με βάση τις ερωτήσεις που ακολουθούν

1ο Κείμενο

Αμφιβολίας Εγκώμιον

(απόσπασμα από δοκίμιο του Νίκου Δήμου)

Όταν ήμουν παιδί η μητέρα μου με αποκαλούσε συχνά "αντιρρησία" ή "πνεύμα αντιλογίας". Όταν είχα επάλληλες ενστάσεις ή πιεστικά ερωτήματα, μου έκανε παρατήρηση λέγοντας: "Τα παιδιά δεν πρέπει να φέρνουν συνεχώς αντιρρήσεις στους μεγάλους. Οι μεγάλοι ξέρουν."

Είχα βέβαια πάντα την υποψία πως οι μεγάλοι δεν ήξεραν πολλά πράγματα κι απαγορεύοντας τις ερωτήσεις προσπαθούσαν απλώς να βγούνε από τη δύσκολη θέση. Άλλωστε οι αντιρρήσεις και απορίες μου (π.χ.: "Μητέρα - γιατί πεθαίνουμε;") για να εξαφανιστούν έπρεπε να πάρουν ικανοποιητική απάντηση. Όσο περισσότερο τις απωθούσαν, τόσο θέρειναν. Και σίγουρα δεν μου ήταν δυνατό να αποδεχθώ μία άποψη, που δεν με έπειθε, μόνο και μόνο από σεβασμό προς την ηλικία ή το αξίωμα κάποιου.

Με τα μυαλά αυτά είχα προβλήματα και στο σχολείο. Αδύνατο να αρκεσθώ στην αυθεντία του δασκάλου. "Αναιδής", "είρων", "αυθάδης", "αντιρρησίας", "αμφισβητίας", ήταν μερικά από τα επίθετα που συνόδευαν τα καλά λόγια για τους βαθμούς μου. "Ε! είναι παιδί ακόμα!" έλεγαν τα πρώτα χρόνια. "Είναι νέος ακόμα!" έλεγαν αργότερα, όσοι προσπαθούσαν να με δικαιολογήσουν.

Ευτυχώς έμεινα παιδί ως τα εξήντα μου και ελπίζω να παραμείνω και τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής μου. Κι αν βρίσκω ένα ελάττωμα στους περισσότερους ενήλικες είναι πως δεν έχουν κρατήσει την αυθόρμητη, την πηγαία αντίδραση του παιδιού

μπροστά στον κόσμο των πραγμάτων και των ιδεών. Την απορία, τον θαυμασμό, το ερώτημα.

Οι "μεγάλοι" όχι μόνο δεν απαντούν στα ερωτήματα - δεν θέτουν πια ερωτήματα. Έχουν απαντήσεις. Έτοιμες. Προ-κατασκευασμένες. Που σπάνια ανταποκρίνονται στο αυθεντικό ερώτημα. Οι απαντήσεις αυτές, θραύσματα μίας κοσμοθεωρίας, εμφανίζουν τα πάντα ως αυτονόητα, δεδομένα, ερμηνευμένα. Οι φορείς τους αποδέχονται αναντίρρητα αλήθειες, ιδεολογίες, δόγματα μόνο και μόνο επειδή εκφέρονται από μία αυθεντία - ή (κυρίως) επειδή τους βολεύουν για να ζήσουν.

Δυστυχώς - η ψυχολογία το έχει αποδείξει - οι άνθρωποι πιστεύουν όχι αυτό που είναι πιο κοντά στα πράγματα αλλά αυτό που τους χρειάζεται συναισθηματικά. Τα κάθε είδους δόγματα - ιδεολογίες, θρησκείες, κοσμοθεωρίες δεν βασίζονται (όπως η επιστήμη) σε ένα πλέγμα υποθέσεων και πειραμάτων, αλλά στην συναισθηματική αναπλήρωση και στην ψυχολογική παρηγοριά που παρέχουν. Πολλές φορές γίνονται τα παραισθησιογόνα που βοηθάνε τον άνθρωπο να ξεπερνάει την πραγματικότητα. Κι επειδή ο οπαδός τους εξαρτάται από αυτά, δεν είναι ψυχραιμος και νηφάλιος όπως ο επιστήμων, αλλά μισαλλόδοξος και φανατικός.

Από όλα αυτά φαίνεται πως είναι αρκετά δύσκολο να αντισταθείς στο τραγούδι των Σειρήνων - ιδιαίτερα σε στιγμές που η ζωή σου δείχνει την κακή της όψη. (Τα παιδιά μπορούνε πιο εύκολα να αμφισβητούν - γιατί έχουν γύρω τους την σιγουριά της οικογένειας και δεν έχουν ακόμα νιώσει το άγχος του χρόνου και του θανάτου).

Αναγνωρίζω λοιπόν πως είναι πολύ κουραστικό να ζεις σε διαρκή αναζήτηση και αμφισβήτηση - και δεν το περιμένω από όλους. Αλλά πιστεύω πως είναι η μόνη στάση που ταιριάζει στον πραγματικά σκεπτόμενο και ελεύθερο άνθρωπο. Πώς η "ασεβής, αναιδής, αυθάδης" απορία και αντίρρηση είναι ο μόνος τρόπος για να φτάσουμε και στην γνώση και στο ήθος και στην πληρότητα.

Αυτό μπορεί να φανεί παραδοξολογία. Η γνώση δεν απαιτεί βεβαιότητα; Το ήθος δεν προϋποθέτει αναμφισβήτητες αξίες; Η πληρότητα, η ολοκλήρωση δεν είναι το αποτέλεσμα μίας απόλυτης πίστης; Πώς είναι δυνατόν η αμφισβήτηση να οδηγεί στα αντίθετά της;

Στο σημείο αυτό, θα έπρεπε να διασαφηνίσουμε μερικές έννοιες: Αμφισβήτηση δεν είναι βέβαια η καταναγκαστική τάση για απόρριψη. (Αυτή μπορεί να είναι μία αρρωστημένη της μορφή). Αμφισβήτηση είναι η έκφραση του ελεύθερου, του ζωντανού, του ανοικτού πνεύματος που δεν δέχεται τίποτα ως δεδομένο,

απόλυτο, τελεσίδικο - αλλά κρίνει, εξετάζει, αναθεωρεί, ελέγχει διαρκώς και δεν επαναπαύεται σε δόγματα.

Η αμφισβήτηση π.χ. είναι το κύριο γνώρισμα του επιστήμονα ερευνητή. Στην επιστήμη, όπως ξέρετε, δεν υπάρχουν δόγματα. (Κι όποτε υπήρξαν - καθυστέρησαν την γνώση για αιώνες!) Ο κάθε ερευνητής ξεκινάει από την αμφισβήτηση μίας θεωρίας (γιατί αν την αποδεχόταν, τι θα είχε να ερευνήσει;) και προσπαθεί να την υποκαταστήσει με μία πληρέστερη. Η ιστορία της επιστήμης είναι μία ιστορία διαψεύσεων - όχι επαληθεύσεων - διότι τίποτα δεν μπορεί να επαληθευθεί τελικά. Κάθε σειρά φαινομένων είναι άπειρη - και η στατιστική πιθανότητα, δεν είναι βεβαιότητα. Μία θεωρία παραμένει πάντα υπόθεση. Ισχύει μέχρι ότου διαψευσθεί.

Αλλά ας περάσουμε στον κοινωνικό, τον ηθικό χώρο. Πώς ονομάζεται μία κοινωνία όπου δεν επιτρέπεται η αμφισβήτηση; Μία κοινωνία κλειστή, μονολιθική όπου βασιλεύει το δόγμα και ο μονόλογος; (Μην ξεχνάμε ότι κάθε διάλογος είναι μία μορφή αμφισβήτησης!) Είδαμε πώς καταλήγουν τέτοιες κοινωνίες...

Όσο για την πίστη - αυτή δεν θίγεται από την αμφισβήτηση. Φτάνει να μην μεταβάλλεται σε δόγμα. (Δόγμα είναι η πίστη που θεωρεί ότι έχει γενική ισχύ, ότι είναι αναγκαστικά αληθής και υποχρεωτική για όλους). Όταν η πίστη περιορίζεται στον υποκειμενικό χώρο και αποδέχεται την ύπαρξη άλλων πεποιθήσεων - βρίσκεται πέρα από κάθε αμφισβήτηση.

...

Ερωτήσεις

1. Γιατί σύμφωνα με το συγγραφέα οι νέοι έχουν την τάση να αμφισβητούν ενώ οι μεγάλοι όχι;
2. Μπορείτε να προσθέσετε άλλους, δικούς σας λόγους που ωθούν τους νέους στην αμφισβήτηση (κοινωνικούς, ψυχολογικούς, βιολογικούς κτλ.);
3. Πώς ορίζει ο συγγραφέας την αμφισβήτηση (παράγραφος 10, με έντονα γράμματα) και κάτω από ποια προϋπόθεση τη θεωρεί γόνιμη;
4. Σε ποιους χώρους, σύμφωνα με το Ν. Δήμου πρέπει να ευδοκιμεί η αμφισβήτηση; Συμφωνείτε;

2^ο κείμενο

Διάλογος δύο γενεών, Προσπάθεια για κάποια συνεννόηση

Ευάγγ. Παπανούτσος, εφ. Το Βήμα, 9-12-1979

(απόσπασμα)

Ο Ευάγγ. Π. Παπανούτσος γράφει απαντώντας σ' έναν νέο:

Θα ήμουν απελπισμένος αν έβλεπα στο γράμμα σου ότι είσαι ευχαριστημένος με τις συνθήκες της ζωής σου. Η στέρηση, η θλίψη, η οργή είναι ανέκαθεν οι κινητήριες δυνάμεις στη σκέψη, στα αισθήματα, στη βούληση των ανθρώπων. Ο υποχωρητικός και ικανοποιημένος, ο διαλλακτικός και ευκολοσυμβίβαστος, αυτός που τα βρίσκει όλα γύρω του “καλά λίαν” ή σκύβει το κεφάλι και συνθηκολογεί με τη μοίρα του, δεν έχει φτερά στο πνεύμα ούτε φλόγα στην καρδιά - έχει γεράσει. Ο νέος δεν καταθέτει ποτέ την εντολή που του έχει δοθεί, να ανανεώσει τις μορφές της ζωής, να επιχειρήσει εκείνα που οι προκάτοχοί του δεν καταπιάστηκαν ή τα άφησαν ατελείωτα. Αν παραιτηθεί και αποσυρθεί, ο κόσμος θα γίνει φτωχότερος· από το βιβλίο του μέλλοντος θα λείπει μια σελίδα, και ποιος ξέρει; Μπορεί να ήταν η καλύτερη. Εμείς που βρισκόμαστε κοντά στην έξοδο, ξοφλήσαμε - άλλος πιο λίγο άλλος πιο πολύ - το χρέος που μας έλαχε με τον κλήρο που τραβήξαμε. Η σειρά σας τώρα. Ευχή μας είναι ν' αξιωθείτε να σας εκτιμήσουν οι νεότεροί σας για τις αστοχίες και τις παραλείψεις σας, όπως κάνετε σεις σήμερα σε μας, γιατί αυτή η επίθεση δίνει την ελπίδα ότι η ζωή δεν θα μείνει εκεί που έφτασε, αλλά θα προχωρήσει.

Ερωτήσεις

1. Πώς αντιμετωπίζει ο Ευάγγ. Παπανούτσος την αμφισβήτηση των νέων;
2. Θεωρεί τη δυναμική που προκύπτει από την αμφισβήτηση των νέων ζημιογόνα ή ωφέλιμη για την κοινωνική πρόοδο;
3. Ποιες μορφές πρέπει να λαμβάνει η αμφισβήτηση, κατά τη γνώμη σας ώστε να οδηγήσει στην πρόοδο (π.χ. καλοπροαίρετη, εποικοδομητική, χωρίς όρια κτλ) ;

3^ο κείμενο

Black Days - [Δόγμα](#)

ΔΟΓΜΑ

"What I speak is the only truth and the undisputed law
This new doctrine established to protect you from mental terrorism
From now on, your lives will be dictated
by religion, political authorities and state violence
You have no choice but to obey
All nonconformists will be executed"

Τόσους αιώνες τώρα απ' του ανθρώπου την αυγή
χαράζουν νόμους σε δέλτους με κωδικό: υποταγή
είναι μια τέχνη παλιά σε χέρια ματωμένα
απ' της αλήθειας το νεκρό κουφάρι είναι βγαλμένα
Είν' η διάνοηση του ενός και του ενός η φρίκη
που αδιαμαρτύρητα απαιτεί να υποστείς την καταδίκη
της ελεύθερης σκέψης της κριτικής και του λόγου,
να'σαι δέσμιος θέλουν κι υπηρέτης του φόβου
Θεοκρατία! Ελέω θεού μονάρχες κι εμπνευστές
φανατικών φονιάδων ηθικοί υποκινητές
ψευδοπροφήτες, ασκητές και ρασοφορεμένοι
η πίστη όπιο και η αγχόνη σκουριασμένη
Θανάτου ρόγχος ηχεί και ζυγώνει το τέλος
πάντα ένα δόγμα να σκεπάζει το ανθρώπινο γένος
νέος μεσαίωνας κι οι ιεροί βασανιστές
κληροδοτήσαν εξουσιαστές μέσα από εκλογές

Μα είναι η αντίσταση καθήκον κι ευλογία
μέσα μας φλέγεται για πάντα ριζωμένη
κι η αμφισβήτηση ξεκάθαρη πορεία
και κάθε δόγμα που γεννιέται θα πεθαίνει
Μα είναι η αντίσταση καθήκον κι ευλογία
που σιγοκαίει κάθε ιδέα ξοφλημένη
η αμφισβήτηση ανθρώπου μαρτυρία
και κάθε δόγμα που γεννιέται θα πεθαίνει

Τώρα ο εχθρός δεν κρύβεται σε ιερατεία
χτυπάει ανώνυμα ως επενδυτική εταιρεία

δεν έχει αρχές ούτε λαούς υπολογίζει
φροντίζει πάντα να τελειώνει ότι αρχίζει
Απ' τους φωστήρες του Σικάγο ως τους Ευρωπαίστες
το ίδιο δόγμα γεννά ασφυκτικότερες δομές
κρατική καταστολή, βουλευτική αυθαιρεσία
με χημικά να χτίσουμε μια νέα κοινωνία
Πολιτική καριέρα αυτοί και ο λαός εν τάφω
απορύθμιση, ύφεση κι η εργασία στον πάγο
όσο οι λαοί σιωπούν μπροστά στους καπιταλιστές
οι εξουσίες γίνονται ολοκληρωτικές
Θανάτου ρόγχος ηχεί και ζυγώνει το τέλος
πάντα ένα δόγμα να σκεπάζει το ανθρώπινο γένος
νέος μεσαίωνας μα είναι το δίκιο μαζί μας
να πολεμήσουμε για τη ζωή μας

Στίχοι - μουσική : Black Days

Ερωτήσεις

1. Ποιο περιεχόμενο δίνουν στην αμφισβήτηση οι παραπάνω στίχοι (πολιτικό, κοινωνικό, θρησκευτικό κτλ);

2. Ποια «παραδεγμένα» αμφισβητούνται; Συμφωνείτε; Θέλετε μήπως να προσθέσετε κι άλλα στον κατάλογο;

2.Εργασίες

Α) Να συνθέσετε μια εργασία /παρουσίαση της δουλειάς σας στους συμμαθητές σας. Συγκεκριμένα η παρουσίαση αυτή να περιλαμβάνει:

1. Πρώτο μέρος: Σύντομη αναφορά στα κείμενα με τα οποία ασχοληθήκατε (τίτλος κειμένου, όνομα του δημιουργού του , είδος κειμένου -αν χρειάζεται αιτιολογήστε -, χρήση της γλώσσας –αναφορική, ποιητική-, θέμα και βασικές θέσεις.

2. Δεύτερο μέρος: Με βάση τα προηγούμενα κείμενα και τη συζήτηση που ακολούθησε στο πλαίσιο της ομάδας σας και με όσα αναφέρθηκαν και καταγράφηκαν στο προηγούμενο μάθημα σχετικά με τα «παραδεγμένα», επιλέξτε ένα από τα «παραδεγμένα» είτε της σχολικής είτε της εξωσχολικής ζωής το οποίο αμφισβητείτε και γράψτε μια παράγραφο. Σ' αυτή να εκφράζετε τους προβληματισμούς σας, την

αμφισβήτησή σας ή (τελικά) τη συμμόρφωσή σας. Η παράγραφος αυτή θα αποτελεί το δεύτερο μέρος της σύντομης ομιλίας προς τους συμμαθητές σας.

Β) Φτιάξτε ένα power point για να συνοδεύσετε την σύντομη ομιλία σας, ώστε οι συμμαθητές σας να την παρακολουθήσουν πιο ευχάριστα, αλλά και για να γίνουν περισσότερο κατανοητά τα στάδια της δουλειάς σας και οι απόψεις σας (παράγραφος).

Για το δεύτερο μέρος της εργασίας σας μπορεί να σας φανούν χρήσιμα τα παρακάτω κείμενα ανάλογα με την ιδιαίτερη επιλογή σας. Αν επιθυμείτε αναζητήστε περισσότερα κείμενα στο διαδίκτυο.

Μόδα

[Οι τάσεις της ιταλικής εβδομάδας μόδας](#)

[Ο άνθρωπος προσπαθεί με τη μόδα να διακριθεί, να ξεχωρίσει από τους άλλους εξομοιούμενος μαζί τους](#)

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Τι σε κάνει να αντιδράς και να αμφισβητείς το κατεστημένο της μόδας;
2. Μέχρι ποιο σημείο μπορεί να φτάσει η αμφισβήτησή σου αυτή;

Είδωλα –πρότυπα

1. [πρότυπα](#) (wiki ερευνητικής εργασίας του 2^{ου} ΓΕΛ Αγ. Αθανασίου Θεσσαλονίκης)
2. [Ποια είναι τα νέα είδωλα;](#)

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Τι σε κάνει να αντιδράς και να αμφισβητείς τα είδωλα που προβάλλονται στους νέους;
2. Μέχρι ποιο σημείο μπορεί να φτάσει η αμφισβήτησή σου αυτή;

Σεβασμός

Τα παιδιά με τα κλωνάρια

Ο σεβασμός ως ηθική αξία

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Τι σε κάνει να αμφιβάλεις και να αντιδράς στις γενικόλογες παραινήσεις περί σεβασμού;
2. Μέχρι ποιο σημείο μπορεί να φτάσει η αμφισβήτησή σου αυτή;

Θρησκεία

Η θρησκευτικότητα στον 21ο αιώνα

Μετρώντας την θρησκευτικότητα των λαών

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Τι σε προβληματίζει σχετικά με τη θρησκεία, τι σε κάνει να αμφιβάλεις και να αντιδράς;
2. Μέχρι ποιο σημείο μπορεί να φτάσει η αμφισβήτησή σου αυτή;

Εκπαιδευτικό σύστημα

Σχολείο χωρίς τάξεις: Το μέλλον της Παιδείας;

Φαντασία versus γνώσης: σημειώσατε ένα (κατά τον Άλμπερτ)

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Βλέπουμε πως στη Σουηδία αμφισβητείται ακόμη και η ύπαρξη αυτής της σχολικής τάξης και επιχειρούνται καινοτομίες. Συμφωνείς με αυτή την αμφισβήτηση; Θα ήθελες να φοιτάς σε ένα τέτοιο σχολείο;
2. Τα εκπαιδευτικά συστήματα της Σουηδίας και της Φιλανδίας προχωρούν σε σημαντικές καινοτομίες. Θα ήθελες και στη χώρα μας να αμφισβητούνται τα «αυτονόητα» και να επιχειρούνται καινοτομίες τέτοιας έκτασης;

Βαθμολογία – βαθμοθηρία

[Η βαθμοθηρία στιγματίζει τους μαθητές](#)

[Φαντασία versus γνώσης: σημειώσατε ένα \(κατά τον Άλμπερτ\)](#)

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Η τάση βαθμοθηρίας που υπάρχει στα ελληνικά σχολεία σε οδηγεί στη σκέψη της κατάργησης της βαθμολογίας;
2. Αν ναι, σε όλες τις βαθμίδες; Και πώς θα γίνεται τότε η αξιολόγηση των μαθητών;

Η διδασκαλία της ιστορίας

[Η διδασκαλία της ιστορίας σε διαφορετικές εποχές](#)

[Κώστας Αγγελάκος, ομιλία \(βίντεο\)](#), τα πρώτα 4 λεπτά

[Σχέδιο πρότασης διδασκαλίας μιας αντίπαλης ιστορίας στο σχολείο](#)

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Για ποιος λόγους αντιδράτε στον τρόπο που διδάσκεται η ιστορία στα σχολεία μας;
2. Τι θα προτεινάτε για τη βελτίωση της διδασκαλίας;

Σύγχρονα πολιτικά συστήματα

[Σύγχρονες δημοκρατίες: Μια άλλη όψη](#)

[Ο ψηφιακός πολίτης: Το διαδίκτυο, τα ιστολόγια και η δημόσια σφαίρα](#)

Βοηθητικές ερωτήσεις:

1. Ποιες αδυναμίες των σύγχρονων πολιτικών συστημάτων σας κάνουν να αντιδράτε;

2. Πιστεύετε ότι το διαδίκτυο μπορεί να προσφέρει λύσεις, κι αν ναι κάτω από ποιες προϋποθέσεις;

...

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Παραγωγή λόγου

Να γράψετε ένα σύντομο άρθρο κατάλληλο να αναρτηθεί σε ιστολόγιο που φιλοξενεί σκέψεις και ιδέες νέων ανθρώπων, με θέμα την τάση των νέων να αμφισβητούν τα «παραδεγμένα». Σε ποιους τομείς, κατά τη γνώμη σας, εκδηλώνεται εντονότερα η αμφισβήτηση των νέων; Ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχει προκειμένου να συνεισφέρει στην κοινωνική πρόοδο;

Μπορείτε να βοηθηθείτε από τα πιο κάτω κείμενα.

1. Για τους νέους

(απόσπασμα)

Μ. Ανδρόνικος

[...]Είναι καιρός που μια μεγάλη μερίδα από τους πιο τίμιους και άξιους ανθρώπους αισθάνονται υπόλογοι απέναντι στους νέους. Ένα βαθύτατο «πλέγμα ενοχής» καθορίζει τη στάση τους και τη σκέψη τους απέναντι στη νέα γενιά με την ορμητική αγνότητα και την επαναστατική ειλικρίνεια. Απέναντι στη μακάρια ικανοποίηση του «κατεστημένου» που μυκτηρίζει¹ την ασυδοσία και την ασέβεια των νέων, στέκονται οι άνθρωποι αυτοί με «συντριβή και ταπεινοσύνη», με την πιο σκληρή διάθεση αυτοκριτικής, έτοιμοι να υπερθεματίσουν² στα «κατηγορώ» της νέας γενιάς, πρόθυμοι να δικαιολογήσουν και να δικαιώσουν κάθε πράξη της, κάθε λόγο της, κάθε παρεκτροπή της, ακόμη και πράξεις που μπορεί να είναι εγκληματικές. Για όλα αυτά είμαστε υπεύθυνοι εμείς, λένε, οι νέοι αντιδρούν, με όποιο τρόπο μπορούν, σε μια κοινωνία που δεν τους πρόσφερε παρά την υποκρισία και την απάτη, τη βία και τον πόλεμο, τη θεοποίηση του άνομου συμφέροντος.

Φοβούμαι πως και οι κατηγοροί και οι συνήγοροι των νέων αντικρίζουν με πολλή ευκολία το πρόβλημα και κατορθώνουν να απαλλαγούν απ' αυτό χωρίς μεγάλο κόπο. Είτε ρίζουμε την ευθύνη στους νέους είτε τους απαλλάζουμε ολότελα από κάθε ευθύνη, το αποτέλεσμα είναι το ίδιο: δεν αισθανόμαστε την ανάγκη να τους αντιμετωπίσουμε και να τους βοηθήσουμε. [...]

1 μυκτηρίζω: χλευάζω, ειρωνεύομαι

2 υπερθεματίζω: πλειοδοτώ, υπερβάλλω σε επαίνους

2. Διάλογος δύο γενεών: Προσπάθεια για κάποια συνεννόηση

(απόσπασμα)

Ε. Παπανούτσος

[...]

«Η γενεά σας μάς κατηγορεί πως δεν παίρνουμε τίποτα στα σοβαρά. Πως δεν προσέχουμε, δεν τιμούμε, δεν σεβόμαστε τίποτα: ούτε θεσμούς, ούτε αρχές, ούτε καθιερωμένα πρόσωπα. Πως για όλα και για όλους δείχνουμε αδιαφορία, και συχνά περιφρόνηση. Σκοτωνόμαστε να μπούμε στο πανεπιστήμιο, και ύστερα μόνος στόχος μας γίνεται το «χαρτί» δεν θέλουμε να κοπιάσουμε για να κατακτήσουμε μian επιστήμη, ο νους μας είναι στη διασκέδαση, στον έρωτα, την πολιτική. Πως έχουμε γίνει πνεύματα αντιλογίας, αδύνατη μαζί μας η λογική συζήτηση· όπλα μας το δόγμα, ο δόλιος συλλογισμός, η σοφιστεία, τακτική μας η αναίδεια, ο σαρκασμός, το σκάνδαλο. Πως και η πολιτική μας κινητοποίηση δεν γίνεται με περίσκεψη και αίσθημα ευθύνης, αλλά επιπόλαια και επιθετικά, με ανεδαφικά και κραυγαλέα συνθήματα. Αυτά και άλλα πολλά μας κατηγορεί η γενεά σας. Μεροληπτικά όμως και άδικα. Γιατί και ο στοιχειωδώς ευσυνείδητος παρατηρητής ξέρει πολύ καλά ότι οι επικρίσεις αυτές στηρίζονται σε αυθαίρετες γενικεύσεις. Αν μερικές εκατοντάδες οκνηρών και φωνασκούντων νέων έχουν (από τυφλές παρορμήσεις ή σύγχυση ιδεών) παραστρατήσει, κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι ο μεγάλος αριθμός μας έχει με το παραπάνω πάρει στα σοβαρά τη ζωή και κάτω από εξαιρετικά σκληρές συνθήκες παλεύει να ανοίξει το δρόμο προς ένα άλλο μέλλον σκοτεινό και αβέβαιο. Αλλά και γι' αυτούς ακόμα τους λίγους που βλέπετε να εκτροχιάζονται, σκεφτήκατε ποτέ τι εξηγεί (όχι τι δικαιολογεί) τις αταξίες τους; Επιτρέψατέ μου, επειδή βρίσκομαι πολύ κοντά τους, να σας εισαγάγω στην ψυχολογία τους. Είναι το κενό που φεύγοντας αφήνει πίσω η γενεά σας. Σεις οι ίδιοι ξεθεμελιώσατε με τα έργα σας το οικοδόμημα που στέγαζε τις υποτιθέμενες «αξίες» σας, και όταν τούτο κατέρρευσε, φάνηκε στη θέση του ένα φοβερό ανατριχιαστικό κενό. Γενήκαμε –λέτε– αμφισβητίες, ανατροπείς, εικονοκλάστες. Ποιες είναι οι «αλήθειες» που

αμφισβητούμε, οι «θεσμοί» που ονειδίζουμε, οι «εικόνες» που σπάζουμε; Αφήσατε σεις τίποτα όρθιο, για να το γκρεμίσουμε εμείς; Όρθιο στη συνείδηση, στην εκτίμηση, στην ευλάβειά μας, όχι όρθιο με υποστηρίγματα τις εκκλήσεις του άμβωνα, τις απειλές του νόμου, το κνούτο της αστυνομίας; Είχατε, αλίμονο, παραμιλήσει για την εγκράτεια και ευκοσμία, για ανθρώπινα δικαιώματα και δημοκρατικήν ισότητα, για αλληλεγγύη των λαών και παγκόσμια ειρήνη...

[...]

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σύμφωνα με το σενάριο:

Το παραπάνω σενάριο μπορεί να αποτελέσει τον πυρήνα ερευνητικής εργασίας (project) κατάλληλου για τις τρεις τάξεις του Λυκείου και κυρίως για τη Γ΄ Λυκείου. Οι μαθητές σε ομάδες να ερευνήσουν και να διαμορφώσουν θέσεις σχετικά με όλα αυτά τα οποία αξίζει να παλέψουν στη ζωή τους και με όσα είναι προτιμότερο να συμβιβαστούν. Θέματα όπως στερεότυπες αντιλήψεις, θρησκεία, μόδα κτλ. που ενδιαφέρουν τους μαθητές προσφέρονται ως υποθέματα/αντικείμενα μελέτης των ομάδων. Πολλά στοιχεία από το παραπάνω σενάριο μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμο υλικό για το σχεδιασμό αντίστοιχης ερευνητικής εργασίας.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Θεωρώ πολύ θετικό το γεγονός ότι δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να γράψουν ένα μικρό κείμενο χωρίς περιορισμούς ως προς το κειμενικό είδος, τη χρήση της γλώσσας κτλ. (άσκηση δημιουργικής γραφής). Από το αποτέλεσμα νομίζω πως άντλησαν αυτοπεποίθηση, ιδιαίτερα ορισμένοι αδύνατοι μαθητές. Αυτοί κυρίως καταπιάστηκαν να φτιάξουν τον «τοίχο της σιωπής», παρασέρνοντας με τον ενθουσιασμό τους και αρκετούς άλλους· όχι, βέβαια, όλους, αλλά ας μη ζητάμε περισσότερα από τη Γ΄ Λυκείου σε αυτήν την κατεύθυνση.

Οι καλύτεροι μαθητές δραστηριοποιήθηκαν κυρίως στο πλαίσιο της ομαδικής δουλειάς, νιώθοντας πως αυτές οι εργασίες τους βοηθούν να προετοιμαστούν για τις πανελλαδικές εξετάσεις. Το ίδιο έγινε και κατά την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων, όταν οι καλοί μαθητές «συναγωνίζονταν» μεταξύ τους για το ποιος θα δομήσει λόγο με ισχυρότερα επιχειρήματα και τεκμήρια, ή για το ποιος θα παραθέσει τα περισσότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του άρθρου ή του δοκιμίου και το ποιος

θα τεκμηριώσει καλύτερα την απάντηση σχετικά με το κειμενικό είδος που ανήκει το απόσπασμα.

Ο ρόλος των ΤΠΕ κατά την εφαρμογή αυτή υπήρξε πολύ σημαντικός, αφού μέσω αυτών οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με ποικίλα κείμενα, εργάστηκαν αποδομώντας τα και συνθέτοντας δικά τους δεχόμενοι ή απορρίπτοντας στοιχεία τους. Τους έδωσε, με λίγα λόγια, μια ακόμη ευκαιρία να τοποθετηθούν κριτικά απέναντι σε ό, τι προσλαμβάνουν από το διαδίκτυο, αλλά και να εκφραστούν και να κοινοποιήσουν τις απόψεις και τη δουλειά τους.

Τέλος, όλη η τάξη φαίνεται να απόλαυσε τη διόρθωση των γραπτών, γιατί, όπως χαρακτηριστικά είπε ένας μαθητής, «ενώ στην αρχή μου φάνηκε για παιχνίδι, τώρα συνειδητοποίησα τι λάθη κάνουμε όταν γράφουμε!».

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. ΤΠΕ και γλωσσική διδασκαλία: οι τρεις αλληλένδετοι κύκλοι. Στο *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.